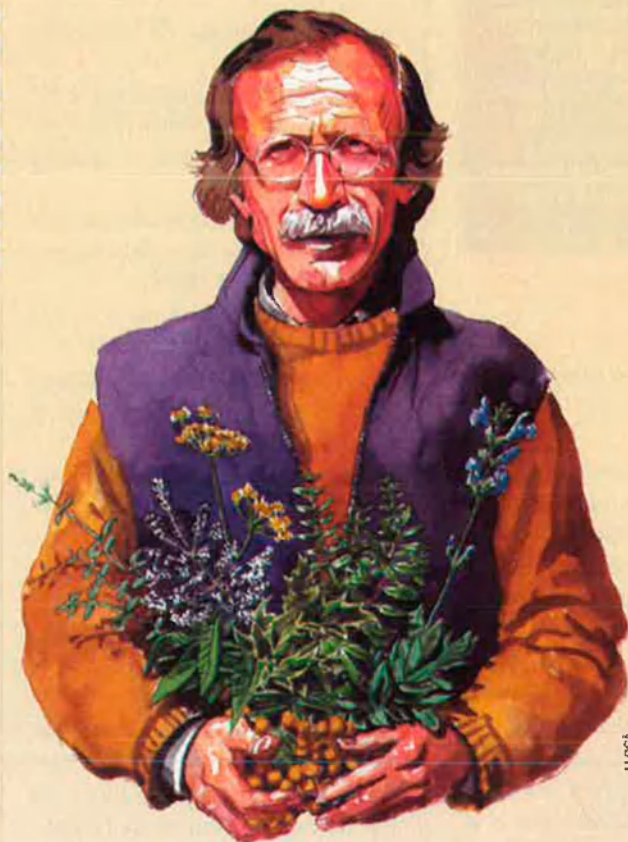

MARTÍ DOMÍNGUEZ

L'herber de Joan Pellicer

LLOSA

Hi ha llibres que són polièdrics, que t'endinses per les seues planes i et perds en mil matisos inesperats i enlluernadors, que et deixen sobtat, que et sedueixen, i que, finalment, et quedes esmaperdut entre rememorances vagues i fraternes. Són obres on la veu de l'autor és sempre present, però on també sobresurt l'erudició finíssima i la data sentimental, l'anècdota inaudita i l'espurna poètica. Pense, per exemple, en aquelles obres tan personals que són el *Costumari Català* de Joan Amades, o el diccionari Alcover-Moll, o, fins i tot, el diccionari etimològic de Joan Coromines, on l'estima a la terra traspua per tots els mots. La referència erudita, la data científica n'és, en certa manera, l'excusa, el subtil disparador d'una entranyable i incoercible estima al país, d'un desig explícit d'escriure sobre els teus i les seues coses. En aquelles obres, siga per un pretext lingüístic, etimològic, o simplement, etnològic, desfilen la literatura i la gent, la geografia i la realitat íntima d'un poble.

I quelcom semblant es podria dir a propòsit del *Costumari botànic* de Joan Pellicer i Bataller. Delicadament publicat per Edicions del Bullent, el pretext de Joan Pellicer són les plantes, però el motiu, el ver motiu que l'anima a

escriure i a estudiar, és el seu país i el seu poble. Ell mateix dedica aquest gran costumari a les seues gents: "A totes les gentils i entenimentades ames de casa i dones majors i a tots els vells llauradors, pastors i ardit muntanyards del territori diànic, que han procurat el ferment i la valuosa matèria prima per portar a terme aquest treball". I, en efecte, aquesta matèria prima, que és l'ús popular de les plantes en el territori diànic (les comarques de la Safor i de la Marina Alta), és treballada d'una manera tan exhaustiva com impecable. Els seus coneixements de medicina, units a un cert ull botànic (junt amb un gust innat per distingir l'emmarcat d'una bona fotografia), fa d'aquest *Costumari botànic* un treball indispensable per als estudiosos de les plantes.

No obstant això, potser el que fa d'aquesta obra quelcom d'únic i irrepetible, no és la ciència, sinó la paciència (és a dir, l'estima) amb què acomet cada planta. Joan Pellicer no sols descriu, sinó que escriu amb tota l'ànima, i no sols explica les virtuts de cada espècie vegetal, sinó que també fixa l'idioma, els mots de cada "gentil ama de casa" o de cada "ardit pastor". En aquest sentit, és un tan inesperat com inescotable pou de recursos idiomàtics, no sols per les noves veus de noms de planta que recull, sinó per la riquesa lèxica amb què emprèn la descripció. Per això, molt sovint fa l'efecte que més que amb un botànic, estem al davant d'un sagaç herbolari de les paraules, amb un espigolador de mots perduts entre les boires del temps, entre cingles ignots i trencacolls inversemblants.

No és estrany, doncs, que cite constantment poetes i escriptors, proses fermes i versos, mai millor dit, floralescos, que al seu torn l'han enlluernat. I que com en el cas de Coromines, Alcover o Amades, l'obra siga sincera i "personal", i així no tinga cap tipus d'inconvenient a destacar les seues insòlites preferències. Com, per exemple, quan recull l'herberet de vint-i-set herbes de Banyeres, i emprèn una tan curiosa com barroca recepta: "Timó real, un ramet com el dit; canyeta d'or; poliol de riú; poliol blanc; àrnica; sàlvia, un poquiú, sense passar-se'n, com amb l'àrnica i les restants herbes amargues; camamirla dolça; camamirla amarga; maria-luïsa; panical, un trossiu; fenoll, una branqueta; donzell ver, blanc dolç o de caseta; rabet de gat ver; santònica; timó mascle; cantueso; romer, un trossiu; tarongina; sajolida, un poquiú o gens; pericó groc, a voluntat; malva, una branqueta florida; orella de llebre; *parauiera*, una rameta de dalt amb fulletes i flors; orenga, poquiú; espígol, poquiú". I que tot seguit, al davant de la perplexitat del lector, afegesca primmirat: "Es considera que l'ideal és l'herberet de vint-i-set herbes, però pot fer-se amb vint-i-cinc, vint-i-tres, vint-i-una o qualsevol nombre imparell!"

Per tot això, aquesta obra de Joan Pellicer, és en molts aspectes com l'herber de Banyeres: saborós i exultant, riquíssim i inasequible, variat i tibant, valent, i, és clar!, marcadament "bataller".